

Škofjeloški

PROSVETNI LIST

LETO I.

ŠTEV. 3

SEZONA 1952-53

GLEDALIŠČE

OB PREŠERNOVEM TEDNU

M. Achard:

ŽIVLJENJE JE LEPO

Premiera februarja 1953

Ljudska knjižnica v Škofji Loki

Marcel Achard

ZIVLJENJE JE LEPO

Optimistična komedija v treh dejanjih

Režirala:
Branko Berčič in Janez Bogataj

Scenograf in inšpicient:
Pavle Žakelj

»Bonaparte«	Janez Bogataj
Miky	Cirila Dobovškova
Štefan	Branko Berčič
Aubert	Oto Burdych
Marguerite	Desana Doljakova
Brissot	Martin Savnik
Stražnik	Jože Pehar
Jacques	Stane Rešek
Margot	Slavka Primožičeva
1. gost v azilu	Franc Kovač
2. gost v azilu	Tone Pirc
Krčmar	Lado Finžgar

Dogaja se nekega pomladanskega dne v Parizu.

Glavni mojster: Pavle Žakelj

Šepetalec: Janko Krek

Premiera februarja 1953
za Prešernov leden

*

Vstopnice so v predprodaji od četrтка dalje med 18. in 19. uro
pri gledališki blagajni in eno uro pred predstavo.

Življenje je lepo, navzlic in navkljub!

(Odlomki iz člankov Osipa Šesta v GLLjD 1929/30 in 1944/45.)

To delo spada med ona redka, od katerih odhaja človek bolj jasen, svetel in čist... Odhaja z zavestjo, da smo bili obdarjeni z velikim blagoslovom, ko nam je bilo poklonjeno življenje...

*

Že dolgo, res že dolgo nisem bil tako zaljubljen v kako delo in vse prehitro mi minevajo dnevi skušenj... Kar prenašal bi akte, te sijajne prekrasne ljudi — kot otroka — z ene mehke blazine, na drugo mehko pernico... Marsikaj je lepše, marsikaj je slabše — a eno ostane neizpremenjeno: da je življenje lepo za onega, ki je mlad. Tistemu pa, ki se odmika iz vrveža mladosti, ostane življenje lepo zato, ker je spomin nanj lep — vse lepo pa skušamo ljubosumno ohraniti zase, negujemo kot rahlo cvetko v cvetličnjaku in šepčemo morda v žarkih jesenskega sonca: lepo je, lepo je bilo...

*

Nastopajoči v tej komediji, ki jo avtor sam imenuje »optimistično«, niso nikaki junaki in tudi nobene želje niti potrebe nimajo, da bi postali. Nad vse preprosti in enostavni ljudje so, ki imajo nekaj skupnega, kar jih veže, čeprav se vsi ne poznajo, in to, kar jih veže, je ljubezen in priklenjenost na življenje. Najsi bo bridko, občano od bežnih težav in trenutno nélepo, vendar je na svetu lepó in že zavest, da živiš, utegne osrečiti in pregnati nevšečne misli in usodne sklepe. Ker pa so taki, jim mi vseeno lahko pripišemo v dobro nekako junaštvo, ki ni dano vsakomur, da celo več, ki je dano le redkim — namreč znajo se z življenjem boriti, bosti, rvati — to pa ni od muh! Vsak od njih skuša odvzeti življenju ono, kar su mu kaže, da je najbolj vredno, ta denar, oni žensko, tretji smeh, četrti viteški šport, in spet dobrodušnost, pedantnost in ne v najmanjši meri ono, kar edino dela življenje znošno — iluzije in vero v boljšo bodočnost.

*

Junak se zove »Bonaparte«. To je njegovo ime. On ne ve, odkod je in misel na mladost odklanja. Slutimo, da ni bila lepa — on jo odkloni in živi svoje svobodno in jasno življenje po bulvarjih in avenijah v Parizu. Sredi burnega življenja, kaosa, razvrata uspeva in ima svetle in čiste oči, ima ponosa in brezskrbnosti... Odkod

se je vzel? ... Zanj ni tragedije... ni veselja razen enega... da je življenje lepo... Zakaj? Lepo je, ker se bije z njim, lepo, ker so skrbi, lepo, ker so dekleta, lepo, ker pride jutri nov dan in bo on — »Bonaparte« živ... Kaj bo potem — o, to ni zanimivo, to je zaenkrat postranska stvar... Mladost, mladost na zarji življenja, kako lepa si, kako lepo si življenje...

*

Kar pogledaj jih po vrsti! Stari varuh gospod Aubert hrani v sebi še vse hrepenenje po mladosti in ga želi užiti z mladim bitjem. Res je, to gotovo ni lepo od njega, da izbere za to baš svojo varovanko — ampak Štefan, razumljivo je, najbližji je. — Štefan, ljubimec mlade, prikupne Miky — oj, kakšen falot je! Ali je res tak falot? Res! Mlado dekle ga mika, njen denar ga mika. Še bolj, a najbolj ga mikajo avto, karte in naklonjenost žensk vseh baž in vseh letnikov. Falot! Tudi taki žive in so potrebni, da s svojo malopridnostjo dokažejo, da je življenje vendarle lepo. Kajti kadar spoznaš, ko uvidiš, da si bil v sponah slinastega pajka, kaj je lepšega kot spoznanje, da si zopet prost, da je vse za teboj in da slinasti pajek ne more več za teboj.

*

Miky, ti dekle jasno in čisto... Sredi razkošja in sijaja si rasla in zrasla in tvoje srce je hotelo oddati ljubezen... A odmeva ni... Dekle, ki je spoznalo v zelo kratkem razdobju, kaj pomeni in predstavlja, izgubi tla pod nogami. Ljubimec jo izrablja in človek, ki bi moral varovati njeno srečo, jo hoče sam pahniti v največjo propast... Ostane samo obup in iz obupa zija konec, ki se mu pravi blatna Seina... A sredi kanalov, obrežij, sredi božanstvene Seine... tam najdeš mir in čistost otroka...

*

Brissot, ... ti trda luščina neskončno mehke duše... Kako praviš? »Zdaj pa mi dajte še kakšno dobro besedo zanj, nekaj, kar mu bo v tolažbo.«... In zato, že samo zato, da stopimo k človeku in ga potolažimo, ko mu je duša raztrgana, že samo zato je življenje lepo...

*

In zdaj, zdaj pridem k vama, ki sta mi najljubša sredi te lepote... Vidva brezdomca... Prvi gost v azilu in pa drugi gost... Srečal sem vaju v Hamburgu in v Neaplju, v Moskvi in ob obali reke Oke... Vselej ste enaki dečki, izkušeni, obrčani in opljuvani od življenja, a vaše duše so svetle in sijajne... Kot otroci ste in

Vaška scena iz prvega dejanja »Mariše«. (Foto Blaznik)

prej bi storili sebi stokrat zlo, kot sočloveku le eno slabo besedo...
V vas je vera v življenje...

*

Vsi ljudje, vsi liki te optimistične zgodbe, te bajke, vsi imajo neizpodbitno vero v življenje... Za vsakega ima svojevrstno ceno in večina njih je polna noblese in šarma... Celo stražnik, ki igra v loteriji, celo apaš, neopasni medved Jacques in cipica Margot sta v svojem početju korektna...

*

Avtor je nedvomno pokazal, da je prijatelj brezdomcev, ki so izgubili tla pod nogami in ki blodijo po morju velemera. Ni jih pokazal kot zagrenjene cinike, ki sovražijo svet in vso svojo okolico — nasprotno, kot aristokrate azilov jih pokaže, ki žive svoje življenje v svoji veliki bedi z velikim dostojanstvom, ki izvira iz dobrote srca in snažnosti duše.

*

Kot sem že dejal: drugič se srečava z gospodom Marcelom Achardom in to pot mu še topleje stisnem roko in krepko priznam: življenje je lepo, navzlic in navkljub!

Dom kulture in umetnosti v Škofji Loki

Pred drugo svetovno vojno se je kulturnoumetniško življenje v Škofji Loki razvijalo pod okriljem dveh meščanskih političnih organizacij, od katerih je vsaka imela svoj dom. Eno tako kulturno središče je bil Sokolski, drugo pa Prosvetni dom. Zaradi razcepljenosti kulturnoumetniškega in družbenega življenja sta ob takratnih razmerah oba doma kolikor toliko odgovarjala potrebam.

Po vojni pa je nastal povsem drugačen položaj. Stara meščanska razdvojenost kulturnega in umetniškega življenja je morala odstopiti mesto naprednejši socialistični orientaciji, ki si je priborila zmago v ljudski revoluciji. Oba omenjena doma služita od tedaj enotnemu progresivnemu izživljanju prebivalstva tako na polju duhovne kot telesne kulture. Prišlo je do tega, da je bil nekdanji Sokolski dom izročen fizikalni organizaciji, ko matici telesnovzgojnega gibanja, Prosvetni dom pa SKUD »Tone šifrers«, kot nosilcu in organizatorju kulturnoumetniškega udejstvovanja.

S porastom prebivalstva v Škofji Loki, še bolj pa z razširitvijo in poglobitvijo kulturnoumetniškega ter fizikalnega udejstvovanja vseh plasti prebivalstva, sta oba doma postala kmalu pretesna in predstavljata v sedanjem obsegu že resno oviro nadaljnjemu razvoju.

Dvorana SKUD s svojim tehnično že zastarelim odrom in neustreznimi skopimi stranskimi prostori se lahko skriva pred marsikaterim podeželskim odrom. Iz dneva v dan se bolj čuti neskladnost med velikim smislom prebivalstva za gledališče, ki prihaja do izraza v številnem in kvalitetnem igalskem kadru in več kot dobrem obisku predstav po eni strani, ter med vso revnostjo in pomanjkljivostjo dvorane, ki ne dopušča pripravljanja scenosko kompliciranih del in večjega obiska.

Nič boljše ni z dvorano TD Partizan, ki služi istočasno kinopredstavam in raznim zabavam oziroma plesnim prireditvam. V vsakem slučaju je težko vskladiti potrebno vzorno čistočo v telovadnici z nanašanjem cestne nesnage od strani obiskovalcev kina in plesnih zabav, še mnogo težje oziroma nemogoče pa je doseči kompromis med vedno rastočim zanimanjem za telesno vzgojo in časovno razpoložljivostjo dvorane, ker že sedaj odpadejo najmanj trije dnevi v tednu za predvajanje filma ali za kako drugo prireditev. Telesni vzgoji odmerjeni štiri dnevi v tednu komaj zadoščajo, da se zvrstijo telovadci. Niti misliti pa ne moremo, da bi pričeli gojiti tudi druge panoge telesne vzgoje, kot n. pr. rokoborbo, boks, dju-djitsu, sabljanje in mnoge druge, brez katerih si sploh ne moremo zamisliti sodobne telesne vzgoje. Celo v primeru, če bi se kino izselil, bi bilo treba obstoječe prostore razširiti, da bi zadovoljili potrebam.

Pri takih razmerah so oškodovani tudi obiskovalci kinopredstav, katerih veliki del si želi dva filma tedensko oziroma dnevne predstave. In v koliko so plesne prireditve in zabave v dvorani Partizana res zabave in ne le mučno prerivanje plesa željnih na preamjhnem plesišču med razpostavljenimi mizami, je seveda spet novo vprašanje.

Opisano stanje, ki bo prihajalo v vedno ostrejšo nasprotje s porastom standarda in zahtevami ljudi, mora nujno privedi do misli o granji stavbe, ki bo ustrezala sedanjim potrebam in potrebam bodočih generacij razvijajoče se Škofje Loke. To je nujno tembolj, če se bo Škofja Loka razvijala v smeri letnega in zimskega tujskoprometnega centra, za kar ima vse naravne pogoje in tudi tradicijo že iz predvojnih časov. Tudi najmoderneje urejeno kopališče ob Sori ter stadion za letne in zimske športe bi bila s tujskoprometnega stališča gledano samo enostranska rešitev.

Kot naravna posledica opisanega položaja, je bila na seji upravnega odbora SKUD »Tone šifrers« dne 29. okt. 1952 iznešena misel o gradnji novega doma kulture in umetnosti ter je bil sprejet sklep, da prevzame SKUD iniciativo gradnje, mobilizira vse prebivalstvo in zainteresira merodajne faktorje, ki naj bi akcijo podprli. Upravni odbor SKUD je sklenil finanstrati potrebne gradbene načrte, ki bi bili predloženi potom natečaja. Tej akciji se je pridružilo tudi TD Partizan, ki je izjavilo svojo priprav-

ljenost, da prevzame del stroškov za načrte. Tako je bil formiran skupni gradbeni odbor in skupni fond za finansiranje načrtov.

Kakšen naj bi bil novi Dom kulture in umetnosti? Zadovoljil naj bi istočasno več potreb. Zamisel gradnje bo dala podrobnejši odgovor na postavljeno vprašanje.

Tako zvani kletni prostori bi bili deloma v zemlji deloma pa nad njo. Obsegali bi kot osrednji prostor dvorano za kinopredstave, ki bi lahko služila tudi za predavanja, zlasti za ona s skioptičnimi slikami, ki bi jih prirejala Ljudska univerza, v kolikor seveda ne bi v ta namen mogli uporabljati doseadanje dvorane SKUD, ki bi lahko služila tudi za razna druga predavanja, za masovne sestanke in slično. Ob enem boku kinodvorane bi bilo stanovanje za hišnika z delavnicami za odrske rekvizite, ob drugem boku pa kavarna-restaurant z majhnim plesiščem in stranskimi prostori, kot so kuhinja, shramba in drugo. Škofja Loka prav gotovo potrebuje takšen reprezentativen lokal, kamor bo rad zahajal ne samo obiskovalec kina, gledališča, koncerta, predavanja, temveč tudi drugi gostje. Kuhinja sama pa bi bila potrebna že zaradi plesnih prireditev v Domu.

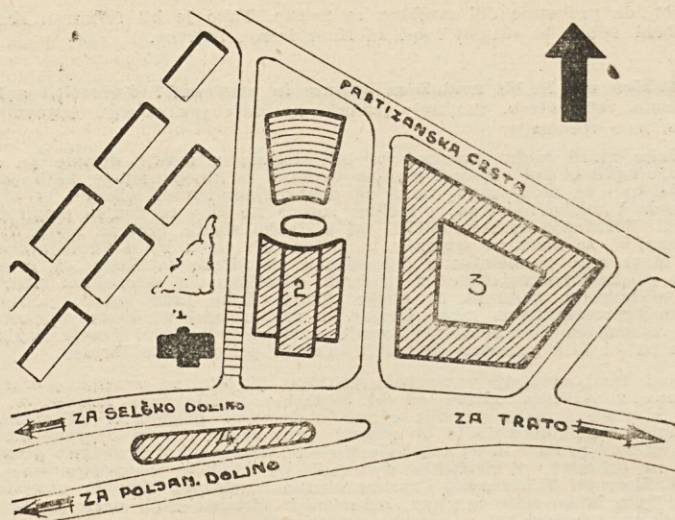
Nad temi prostori v visokem pritličju bi bila na sredini gledališka dvorana z vrtilnim odrom, ki bi istočasno služila tudi koncertom. Na obeh straneh dvorane bi bile stranske dvorane, predeljene od glavne s sklopnimi vrati, tako da bi ob plesnih prireditvah vse tri dvorane sestavljale en sam prostor in bi osrednja služila izključno kot prostorno plesišče, oder za orkester, v stranskih dvoranah pa bi bile postavljene mize za goste. Sicer pa bi stranske dvorane služile razstavam likovnih umetnikov, tu bi bile lahko vaje igralcev, orkestra in drugo. Okoli odra pa bi bili razporejeni prostori kot garderobe, frizer itd.

Vse to je le zamisel in opis v najbolj grobih potezih. Celotna zgradba zahteva seveda temeljitega študija v vseh podrobnostih, zlasti v pogledu dimenzioniranja in razvrstitve prostorov glede na parcelo in okolico, kjer bo stala. Pri tem je treba računati kot s priključkom v ozadju odrskega dela zgradbe na kombiniran prostor za letni kino, gledališče in koncertne prireditve. Ta kombinacija je potrebna v izogib nepotrebnemu prenašanju kulis in kinoaparature ter zaradi potrebne bližine garderob in drugih stranskih gledaliških prostorov.

Posebno vprašanje je mesto, kjer bi stal Dom kulture in umetnosti. V poštev prideta v glavnem dve možnosti in sicer: štemarje in prostor poleg Doma Zveze borcev.

Stavba na štemarjih bi stala paralelno s cesto, obrnjena proti njej z bokom, tako da pročelje ne bi prišlo do izraza. Prostor za letne prireditve bi pa segal do žal nekoliko posevno ležečega amfiteatralno izoblikovanega zemljišča v ozadju vrta, ki meji na zemljišče Doma Zveze borcev. Dolžina potrebnega prostora bi segala prav do poslopij internata, morda bi bile obstoječe zgradbe celo ovira, vsekakor pa bi internat izgubil razsežen in zaključen prostor s sadnim in zelenjavnim vrtom ter igriščem. Ta rešitev prostora bi verjetno zahtevala preselitev internata, kar bi v sedanji situaciji predstavljalo veliko finančno težavo in preložitev gradnje na kasnejši čas.

Osebnost se mi zdi ugodnejša rešitev prostor poleg Doma Zveze borcev. Vse zemljišče med cesto škofja Loka—Trata in med Partizansko cesto ter med potjo, ki veže mimo sifrerja Kolodvorsko in Partizansko cesto, tja do šolske ulice je predvideno za graditev novega mesta po načrtih sodobnega urbanizma, to je mesta z manjšimi dvonadstropnimi stanovanjskimi bloki (prvega namerava zidati že letos mestna občina). Med Domom Zveze borcev, kjer bo v pritličju nameščena mestna ljudska knjižnica in med blokom, ki bi bil postopoma zgrajen v naslednjih letih, v katerem bi imeli svoje prostore MOLO, sodnija, kataster, Ljudska milica, banka, pošta ter razne gospodarske organizacije in čigar glavno pročelje bi bilo ob cesti škofja Loka—Trata približno na mestu, kjer se vrh klanca cepita cesti v Selško in Poljansko dolino, na tem mestu naj bi stal Dom kulture in umetnosti.

Tako bi stal Dom kulture in umetnosti na dominantnem položaju novega dela mesta z odprtim pogledom na škofjo Loko med obema reprezentativnima stavbama in ob prometnem vozlišču, kjer bi se lahko brez posebnih tehničnih težkoč uredila prtilična avtobusna postaja z vsemi običajnimi stranskimi prostori. Na tem nezazidanem prostoru ne bi bilo

Legenda: 1. Dom Zveze borcev obdan z javnim parkom in otroškimi igriščem; 2. Dom kulture in umetnosti, v ozadju prostor za letne prireditve; 3. Upravni blok; 4. Avtobusna postaja z buffetom, trafikom, brivnico itd.

takih problemov kot na Števarjih. Zemeljišče je dovolj prostorno in primerno za letni kino oziroma gledališče, treba bi bilo ob izkopu temeljev le nekoliko splanirati teren med Domom kulture in umetnosti ter predvidenim upravnim blokom, med katerima bi potekala široka ulica. Morda bo kdo oporekal, da bi novi Dom ležal preveč izven škofje Loke. No, vedeti moramo, da se bo razvoj škofje Loke pomikal proti Trati in da težišče mesta ne bo več v starem delu mesta. Sicer pa eden najpomembnejših javnih objektov, Zdravstveni dom, prav tako leži izven mesta v smeri proti Trati.

Kar je rečeno v tem članku o Domu kulturē in umetnosti na splošno ter o njegovi notranji ureditvi in lokaciji še posebej, predstavlja seveda le osnovo za začetek diskusije, ki naj bi bila po možnosti čim širša in globlja, da bi tako prišli do čim boljše rešitve v načelu in v podrobnostih. Dom kulture in umetnosti naj bi bil plod duševnih in materialnih naporov nas vseh, ki živimo na področju tega starinskega, a v svojem bistvu vendar naprednega mesta.

Ostane še vprašanje finansiranja gradnje. Povsem jasno je, da eno ali dve društvi pri najboljši volji in požrivalnosti ne zmoreta potrebnih sredstev. Kot organizator in mobilizator pa lahko storita ogromno. Osnovna naloga je, pomakniti kamen z mrtve točke, kakor jih že pomikajo mnoga manjša in skromnejša društva po vaseh pri gradnjah svojih kulturnih domov. Škofja Loka ne sme zaostajati niti za temi vasmi niti za večjimi mesti. Marsikaj se bo dalo opraviti s prostovoljnimi delom. Spomnimo se samo, kaj je opravila mladina pri izkopu temeljev za gimnazijo in pri gradnji doma Zveze borcev in — ali ne bi mogle mladinske brigade ob

počitnicah sodelovati pri izkopu temeljev za bodoči Dom, v katerem bodo našli svoj kulturni in umetniški užitek. Doslej je mladina odhajala na delovne akcije v Bosno in drugam, — ali ne bi mogla tudi doma kaj storiti? Gotovo! Prirejale se bodo tombole, ki lahko vržejo močne zneske, in druge prireditve. Končno pa priskoči tistemu, ki pokaže ustvarjalno iniciativo, vsakdo rad na pomoč. Pomagala bodo pri gradnji gotovo vsa naša gospodarska podjetja, saj so delovni kolektivi in njihovi predstavniki v zadnjem času pri izvajanju investicijskega programa občine pokazali takšno razumevanje za potrebe komunalne izgradnje kot bi si ga marsikje mogli samo želeči! Tudi se bodo dobili krediti, nabavil se bo material ter strokovna delovna sila in postopoma, v etapah, bo zrasel Dom, kot smo si ga zamislili in ki ga vsi potrebujemo in želimo.

Z vztrajno upornostjo, spretnostjo in neustrašenostjo pred težkočami si bomo ustvarili to kar smo si postavili za cilj. V mnogo skromnejših razmerah in ob večjih težavah glede sredstev so naši predniki pokazali svojo iznajdljivost in ustvarjalno moč, z borbenostjo in požrtvovalnostjo so zmagali tudi naši borci v naši osvobodilni vojni in s takimi lastnostmi moramo uspeti tudi pri gradnji novega škofjeloškega Doma kulture in umetnosti.

Franjo Zorko:

Ob tretji obletnici državne glasbene šole v Škofji Loki

Te dni so pretekla tri leta, odkar je dobila Škofja Loka svojo glasbeno šolo. Iz nje odhajajo že prvi učenci na nadaljnji študij v Ljubljano.

Za objektivno presojo njenega dosedanjega dela, bi moral obširno opisati težke pogoje, v katerih se je loška glasbena šola razvijala in rasla. Toda to ni moj namen. Seznaniti hočem škofjeloško javnost samo s stanjem in problemi, s katerimi se še vedno borita njeno vodstvo in učno osebje. Poudariti moram, da bo nujna pomoč merodajnih forumov, če hočemo šoli zagotoviti obstoj in nemoten nadaljnji razvoj.

Najprej nekaj statističnih podatkov. V prvem šolskem letu 1949/50 se je vpisalo na šolo 84 učencev in sicer večinoma odraslih. Največ se jih je prijavilo za klavir in harmoniko; od teh jih je do danes ostalo na zavodu samo še dvanajst. Vsi ostali sedanji učenci so bili sprejeti pozneje. Pri reorganizaciji glasbenega šolstva v letu 1950 smo odstranili iz rednega šolskega pouka tudi vse ljudske instrumente (harmonika, kitara, citre). Precej učencev je izstopilo ob uvedbi šolnine in zaradi pomanjkanja sposobnih učnih moči. Toda kljub temu se je šola nenehno razvijala, tako da ima letos 115 učencev. Med njimi je nekaj izredno nadarjenih, n.p.r.: Rupar Tone, Križaj Tončka, Toldi Istvan in Katica, Sever Jože, Mitič Miloš, Ravnihar Janez, Peternej Olga, Plestenjak Janez, Lisac M., Štukelj Manica in drugi. Po dosedanjih podatkih sklepamo, da se namerava čez 30 učencev poklicno posvetiti glasbi. Važno je tudi dejstvo, da se je temeljito spremenilo razmerje med instrumenti, to je med učenci klavirja in ostalih instrumentov. Tako se je prijavilo v prvem šolskem letu 76% učencev za klavir, medtem ko jih je sedaj samo še 41%. S takim načrtnim preusmerjanjem učencev na druge orkestralne instrumente nam je bilo omogočeno, da imamo že kar dva orkestra. Začetniškega vodijo pod nadzorstvom učiteljskega zbora — in celo sami prirejajo skladbe — učenci 4. razreda. Na ta način smo istočasno omogočili izredno nadarjenim učencem, da se že sedaj pripravljajo za bodoče dirigente. Oba orkestra štejeta nad 30 članov, zato lahko v sodelovanju s skudovimi glasbeniki s sigurnostjo predvidevamo že v bližnji bodočnosti — simfonično zasedbo. Tudi orkester SKUD »Tone Sifrer« je izpopolnjen in pomlajen z našimi učenci, ki številno celo prevladujejo. Iz tega je razvidno, da se naši učenci ne omejujejo na muziciranje v ožjem družinskem krogu, marveč da bo tega deležna širša publika, družba. Nadaljevali bomo tudi z gostovanji, predvsem po onih krajih, kjer še nimajo glasbenih šol, n.p.r. v Selški in Poljanski dolini ter drugod. Morda se kje po vaseh skrivajo izredni glasbeni talenti...

Na šoli poučuje 11 predavateljev, med njimi 2 profesorja iz Ljubljane, 14 različnih instrumentov, solopetje ter nauk o glasbi. Posebno pozornost posvečamo glasbeno teoretični vzgoji naših učencev, kjer posebno pri začetniškem pouku ubiramo in iščemo nova pota in svoje načine. Nadaljevali bomo s posebnimi predavanji iz glasbene zgodovine in z drugimi temami iz glasbene zgodovine. Poskrbela bomo, da bodo ta predavanja zanimiva, podprta z izvajanjem skladb, s slikami itd., ker bomo vabili nanje razen zrelejših učencev tudi njihove starše, prosvetne delavce, ki se kakor koli glasbeno udeležujejo, in člane društva prijateljev glasbe, — kogar bo pač zanimalo. Kaj hočemo doseči s tako glasbeno vzgojo učencev in občinstva? Predvsem želimo, da ne bodo naši učenci samo tehnično dobro obvladali svoja glasbila, temveč da bodo po končanem študiju odšli iz zavoda kot široko razgledani glasbeniki in kot razumevaljoča bodoča koncertna publika. Pomagali nam bodo razbijati srednjeveški predsodek, ki je pri pomanjkljivo izobraženih ljudeh še vedno močno zakoreninjen in ki vidi v glasbenem poklicu neko manjvredno opravilo, ne posebno častno in spoštovanju vredno. Mislim, da je skrajni čas, da takim ljudem povemo, da traja glasbeni študij prav tako dolgo kot šolanje katerega koli »častniške« poklicev. Na drugi strani pa občutimo še vedno in povsod pomanjkanje sposobnega glasbenega kadra od glasbenih pedagogov vseh strok, profesorjev in učiteljev glasbe na glasbenih šolah, učiteljskih, gimnazijah, do dirigentov, zborovodij, pevcev glasbenih publicistov in znanstvenikov, skladateljev ter dobrih posustvarjalnih umetnikov v naših velikih orkestrih. Odveč je vsak strah onih roditeljev, ki mislijo, da bo njihov otrok nesrečen, če sledi svojemu nagnjenju in ker si je izbral glasbo za svoj življenjski cilj. Taki starši naj otroka pri študiju vsaj ne ovirajo, če mu že niso pripravljeni pomagati.

Vvodoma sem omenil, da hočem seznaniti javnost s problemi, s katerimi se glasbena šola še vedno bori. Dejstvo je, da kljub večkratnim prošnjam in intervencijam na OLO Kranj in drugod, še danes nimamo niti najpotrebnejšega inventarja in učil, ki so za kvaliteten pouk nujno potrebna in so predpogoj uspešnega dela. Problem zase so tudi naši prostori. Čeprav nam je LOMO škofja Loka dodelil lep prostor za skupinski pouk, ga ne moremo popolnoma izkoriščati, ker še vedno ni opremljen. Mislim, da si ni težko predstavljati, kakšne težave imamo s sestavljanjem urnika za 11 predavateljev v treh prostorih, kjer ima razen individualnega pouka instrumentov še 12 oddelkov dvakrat tedensko po 2 uri teoretičnega pouka in so v istih prostorih tudi vaje orkestrrov. Če k temu še dodamo, da se moramo ravnati po vseh urnikih ostalih šol, postane jasno, koliko težav in skrbi nam dela sestavljanje našega urnika. Zato tako stanje in nadaljnji razvoj škofjeloške glasbene šole nujno terjata od nas vseh, da resno razmišljamo o gradnji nove stavbe ali vsaj o dodelitvi primernih prostorov, kjer bi lahko imela pouk še glasbena šola SKUD »Tone šifrer«, ki je tudi novorojenček brez stalnega bivališča in šteje že sedaj nad 50 učencev. Več o delu te društvene šole in v čem se razlikuje od državne, bom spregovoril ob drugi priliki. Obe šoli sta zaenkrat pod istim vodstvom, zato se za vse informacije obračajte na Državno glasbeno šolo, Cesta talcev 3, telefon 75. Nove učence še vedno sprejemamo.

Končno bi rad s tem člankom opozoril novoizvoljeni LOMO, da z vsemi svojimi močmi pomaga glasbeni šoli pri premagovanju navedenih ovir ter s skupnimi posvetovanji in napori najde ustrezno rešitev problema novih prostorov.

Oklic „Svobode“ na Trati

Že skoraj leto dni raste v vseh naših delavskih središčih veliko gibanje. Delavski razred je na lastno pobudo začel povsod ustanavljati delavska prosvetna društva »Svoboda«. Tudi pri nas na Trati se je pojavilo hotenje po pravilno usmerjenemu kulturnemu življenju. Temu se ni čuditi, saj je na Trati zaposlenih preko 1000 delavcev, ki si nikdar več ne želijo življenja predaprilskega delavca, ki ga je preživel samo v delu pri strojih, pač pa si želijo po svojem pošteno opravljenem delu tudi nekaj razvedrila, ki naj mu ga nudi prav kulturno udejstvovanje. Velika koncentracija novodošlih delavcev, ki so se naselili na območju Trate in bližnjih vasi, je nujno zahtevala samostojno obliko kulturnega udejstvovanja. Vendar moramo pri tem pomisliti na to, da Trata nima nobenih kulturnih tradicij in da je prišlo novo delavstvo v glavnem iz vasi, ki so bile od starega režima zapostav-

ljene in so živele v skrajni kulturni zaostalosti. Vse to ni moglo dati pogojev za uspešno kulturnoprosvetno delo v tem okolišu. Sčasoma pa se je to delo vendarle začelo organizacijsko javljati ali pa je nastajalo kampanjsko v sklopu mladinskih aktivov in sindikalnih podružnic. Tako razbito delo ni moglo dati zaželjenega rezultata, predvsem ni doseglo potrebne masovnosti ter kvalitete.

Mladinski aktiv v predilnici je takoj po osvoboditvi oživel folklorno sekcijo in organiziral fizkulturni aktiv. Vendar pa to delo ni bilo stalno.

*

Poživljali so ga v glavnem pozivi od zgoraj, razna kratkotrajna tekmovanja, delo pa je iz leta zamiralo. Sindikalna podružnica predilnice je organizirala tudi orkester, ki se je pozneje razšel.

Tudi v »Jelovici« je bilo vse kulturno in prosvetno delo kampanjsko. Dramatska skupina je pripravljala igre, jih uprizorila, a se je po prvi predstavi vedno razšla. Godbo so mladinci organizirali dvakrat, toda obkraj je prenehala z delom, ker ni bilo vodstva. Od časa do časa je delovala tudi šahovska sekcija, mlajši so se bavili s fizkulturo, letos pa je vse zamrlo. V ostalih podjetjih so sindikalne podružnice ob raznih proslavah organizirale kvalitetno slabe prireditve, katerih običajna zadnja točka je bila veselica. Tako »kulturno življenje« ni pridobivalo pristašev in sekcije, skupinice, aktivni in grupe, ki so se bavile s kulturnoprosvetnim delom, so propadle, čeprav je bila želja po udejstvovanju zlasti pri mladini vse-skozi živa.

Upoštevač to stanje je bil na pobudo partijske organizacije v predilnici sestavljen pripravljalni odbor, katerega namen je bil oživiti hotenja po kulturnem udejstvovanju z ustanovitvijo novega centralnega delavskega prosvetnega društva »Svoboda«, v katerega naj bi se vključilo vse kulturnoprosvetnega udejstvovanja željno delavstvo, prav tako pa tudi ostalo prebivalstvo, ki živi na tem območju. Pred pripravljalnim odborom, v katerega so prišli predstavniki vseh kolektivov na Trati, so stale težke naloge, in sicer: 1. zagotoviti materialno stran društva in 2. organizirati članstvo.

Prilavljalni odbor se je pomembnosti nalog zavedal ter z vso resnostjo pristopil k delu. Že s tem, da je delavski svet Gorenjske predilnice uvidel nujno potrebo ustanovitve takega društva ter dal na razpolago potrebne prostore, ki vsaj trenutno ustrezajo potrebam, je bilo prvo vprašanje zadovoljivo rešeno. Poleg tega se je pristopilo k organiziranju članstva. Do sedaj se je v društvo prijavilo 280 članov. Vendar pripravljalni odbor še ni uspel, da bi pridobil vse, ki želijo sodelovati. To bo prva naloga prvega odbora, 280 prijavljenih članov pa je garancija, da bo delo društva masovno. Res je, da del prijavljenih članov ne bo sodeloval; os'ali bodo samo podporni člani, računati pa moramo na pritek novih aktivnih članov.

Na katerih področjih bo društvo delovalo? Prijave dajejo odgovor. V dramatsko sekcijo se je prijavilo 55 članov, v folklorno 48, v pevsko 46, v glasbeno 88, v šahovsko 49, v telovadno 29, v nogometno 43, v namiznoteniško 9, v smučarsko 23, v odbojgarsko 8. Poleg tega se je prijavilo še 40 podpornih članov, število članstva vsekakor omogoča delovanje vseh naštetih sekcij. Kakšne pa so objektivne možnosti? — Dramatska sekcija bi lahko takoj pričela z delom, potrebno je samo še strokovno vodstvo, naloga društvene uprave pa je, da poskrbi za odrski inventar. Tudi folklorna sekcija lahko prične z delom. Vendar je za njo treba rešiti vprašanje prostora za vadbo, ker so društveni prostori premajhni. Za glasbeno sekcijo bodo glavni problem instrumenti. Sindikalne podružnice in podjetja razpolagajo z raznimi instrumenti, ki se nerabljeno valjajo po raznih kotih. Apelirajmo nanje, da jih dajo društvu na razpolago. Za ostale sekcije je treba samo organizacijskega dela, kajti »dlivje« nogometna, šahovska, namiznoteniška in odbojgarska sekcija pravzaprav že obstojajo. Naloga društva je, da jim nudi prostore ter nabavi najpotrebnejše rekvizite.

Za ureditev vsega tega so potrebna denarna sredstva, katerih pa društvo nima. Zato apeliramo na vodstva podjetij in na sindikalne podružnice, da društvo v njegovem prizadevanju materialno podpro z inventarjem in gmotnimi sredstvi. Mislimo, da je to njihova dolžnost, kajti novo društvo ne bo odpiralo vrat samo ozkemu krogu ljudi. Ono bo v danih možnostih posredovalo kulturno misel vsakemu našemu delavcu. Jasno nam mora biti, da se delo, h kateremu smo danes pristopili, ne bo odražalo samo v nekaj prireditvah na leto, pač pa gre za čistejšo razredno vsebino prosvetnega dela. Gre za nadaljevanje in oživljanje tradicij borbene proletarske kulture, ki jo je razvijala »Svoboda« pred vojno po vsej Sloveniji.

Mariša (Poldka Štiglicéva) in France (Stane Porenta)
v prizoru iz 5. dejanja. (Foto Biaznik)

Danes, ko naš delavski razred čvrsto drži oblast v ročah, danes pri graditvi socializma, pa je potrebno še marsikaj. Kajti graditev socializma ni samo graditev tovarn, prog in cest. Vse to so šele pozorji, šele t melji, na katerih more nastati socializem. Pri socializmu gre predvsem za nove odnose med ljudmi, gre za odpravo izkoriščanja, za demokracijo.

A ta demokracija ne more pasti z neba. Tudi je ne more podariti delovnemu ljudstvu niti vlada niti država niti ljudska oblast. Ta demokracija lahko raste samo iz ljudstva, iz delavskega razreda samega, ki si jo mora priboriti v borbi proti vsem mogočim birokratskim poimovanjem. Ta demokracija potrebuje zavednih, razgledanih, kulturnih ljudi. Ljudi, ki se bodo razumeli na marsikaj: na proizvodnjo, na gospodarstvo, na politična vprašanja doma in po svetu, na kulturo in umetnost. Ni potrebno, da se povsod aktivno udeležujejo, kajti to je nemogoče, a razumeti morajo. Pomagati morajo pri sprejemanju raznih ukrepov, svetovati, kritizirati, glasovati in voliti. Predvsem pa morajo znati presojati z lastno glavo, pred nikomur ne smejo biti ponižni kimavci. Večina delavstva seveda ne bo nikoli igrala na odrih ali v orkestrih, pela v zborih itd., a važno je, da množice delavcev vse to delo spremljajo, da znajo umetniška dela, čeprav samo skromna, sprejemati in jih po svoje pravilno ocenjevati: da hvalijo ali kritizirajo one, ki delajo aktivno. Kajti vsa naša kultura mora postati izraz težnj naših delovnih ljudi, mora služiti njim samim, mora biti ogledalo njihovega življenja, odgovarjati mora na vsa pereča vprašanja, ki jih postavlja naš čas.

Naloge »Svobode« so torej zelo velike, njeno delo ne bo lahko in bo prav gotovo naletelo tudi na številne ovire. Njena vloga v prosveti je približno takšna, kakor vloga delavskih svetov v proizvodnji. Gre za vodstvo prosvetnega delovanja in za široko prosveto vzgojo delavstva. Pravzaprav je vse skupaj en sam velik proces — pot k samoupravi v proizvodnji in samoupravi v prosveti.

Pripravljalni odbor delavskega prosvetnega društva
»Svoboda« na Trati

Predzgodovina Škofjeloških pasijonskih iger

Nadaljevanje in konec.

Dobro je moral obvladati naš slovenski jezik pater Romuald, ki je napisal pasijon (Kumbatovič. Zgodovina slovenskega gledališča, NS 1948). Umrl je leta 1748. Prvič je bil pasijon uprizorjen leta 1721, nato pa vsak veliki petek do leta 1768, ki je igro zaradi nespodobnih reči, ki so se dogajale med predstavami, prepovedal goriški nadškof.

Pri uprizoritvi pasijona preseneča izredno spretna organizacija, po čemer moremo sklepati, da so bili kapucini res spretni organizatorji ljudskih množic v najširšem pomenu besede. Takole popisuje Pokorn v svojem članku o Loki razpored igralcev. Udje Bratovščine sv. Rešnjega telesa in domačini iz Reteč in Gorenje vasi so predstavljali raj, Zabničani kazen za greh, krvavi pot so predstavljali prebivalci Dorfarjev in Crngroba, bičanje vasi Pevno in Moškrinj (v Pevnu so stanovali grajski lovci), kronanje Virmaše in Stari dvor, Geornima puščavnika, Hosta, Reče in Pungart (desni breg), »Ecce Homo« Trnje in Vešter, ostale podobe pa prebivalci Binklja in Vincarjev. Kdor pozna škofjo Loko in okolico, ve, kako obširen je ta teritorij. Igralci so bili oddaljeni od Loke tudi eno uro in pol do dveh ur hoda. Kdorkoli je imel kdaj opraviti s katerokoli ljudsko predstavo v množičnem smislu, razume, kako ogromen propagandni uspeh ima ravno ta spretna porazdelitev vlog igralcem po posameznih vaseh. S tako razdelitvijo je bilo obveščeno in mobilizirano skoraj vse loško gospostvo. Kajti vsak prebivalec je imel v svojem sorodstvu kakega igralca. Tako je po najožji sorodniški zvezi delovala najboljša obveščevalna služba in agitacija ter privabila k predstavam velike množice prebivalstva. Iz dejstva, da kapucini niso razdelili vlog meščanom, ki so bili gotovo kulturnejši od vaščanov in bi pasijon najbrže lažje izvedli, se da sklepati, da so bili po večini Nemci in se vedno protestantsko usmerjeni. Hkrati so jih kapucini s pasijonom opominjali k pokori. Temu, da se je po letih razvil v predstavi razbrzdani ljudski element, ki ga ni bilo mogoče več krotiti, bo pritrtil lahko vsakdo, ki ima le količkaj izkušenj z diletanti. — (O poteku pasijonske igre ne bom poročal, ker je podrobno obdelan v že omenjeni zgodovini slovenskega gledališča.)

Leta 1768 so pasijonske igre prenehale. Pasijon sam se je umaknil v hogoslužje in upam trditi, da je prav na podlagi tako popularnih pasijonskih iger nastala loška Kalvarija z lepo ohranjenimi kapelicami skozi mesto in Puštal. V verski tradiciji pa se je ohranil običaj, da ljudje ob njih molijo vsak veliki četrtek zvečer križev pot z zborovodjem, zborom in petjem. Začetek ali če hočete tudi konec srednjeveškega teatra.

Branko Bertič:

Škofjeloški pasijon

Pasijonske igre, ki so se po Evropi pojavile že v srednjem veku, so imele v glavnem dvojni namen. Prvič so poudarjale globoko vernost pravih katoličanov in podoživljale v njihovi zavesti Mesijevo trpljenje. Drugič pa so z živim prikazovanjem greha in večnega pogubljenja hotele vplivati na omahljivce, odpadnike in krivoverce, da bi postali vernejši, ali da bi se vrnili nazaj v naročje Cerkve.

Pri nas na Slovenskem so se pasijonske igre, po vzorcu onih v tujih deželah, pojavile razmeroma pozno. V Ljubljani so se sicer že leta 1598 meščani zaobljubili, da bodo vsako leto pridedili pasijonsko procesijo, če bo odvrnjena od njih kuga, do prve procesije pa je prišlo šele leta 1617. Ohranjeno je poročilo o pasijonskih procesijah v Novem mestu, ki so jih prirejali kapucini v drugi polovici 18. stoletja. Enake sprevede so prirejali

kapucini tudi v Kranju (1730) in v Tržiču. Vse te procesije so bile izvajane v nemškem jeziku, razen tržiške, ki je bila menda slovenska, toda ohranjeno ni nobeno besedilo. Pozneje, v 19. stoletju pa do nedavnega, so bile pogoste slovenske pasijonske procesije tudi na Koroškem, ki so bile prevedene iz nemščine (Drobosnjak). Še med prvo svetovno vojno pa so prirajali enake procesije v Istri (Koper, Izola, Piran itd.) in po Dalmaciji.

Od vseh naštetih cerkvenih sprevodov je najpomembnejši škofjeloški pasijon, ki je bil izvajam med leti 1721—1764 v slovenskem jeziku in čigar tekst je edini ohranjen. Kot tak predstavlja prvi slovenski tekst v dramatični obliki Nanj je prvi opozoril selški rojak zgodovinar Anton Koblar v IMK 1892. Celotno besedilo s komentarjem je objavil Josip Mantuani v Carnioli 1916, pozneje pa so o njem pisali dr. France Kidrič (CJKZ V., Zgodovina), Tine Debeljak (Loka in njen okraj, 1936), Niko Kuret, ki ga je leta 1930 priredil za novo uprizoritev v Kranju (izšlo: Slovenski pasijon, 1934) ter razni časopisni člankarji ob novodobnih predstavah v Kranju in škofji Loki (1936). Zadnji je pisal o njem Filip Kumbatovič v NS 1948. Za škofjeloško uprizoritev je Tine Debeljak Kuretovo prireditev nekoliko popravil, vendar ni bila natisnjena. Iz teh virov, naslanjam se predvsem na Mantuanijevo objavo pasijonskega teksta, posnemam spodnje informativne podatke o nastanku in poteku prve loške pasijonske procesije leta 1721.

Loški glavar Anton pl. Ecker je kapucine večkrat nagovarjal, naj bi po domačih in tujih vzgledih tudi v škofji Loki priredili slično procesijo v počastitev in spomin na Kristusovo trpljenje. Hkrati je kot njen predstojnik obljubil pomoč Nadbratovščine sv. Rešnjega Telesa v Loki. Graški kapucinski provincial o. Krištof je njegovo prošnjo uslišal in leta 1720 procesijo načelno odobril. Tedaj so pričeli s tehničnimi pripravami. Kapucinom so pri delu največ pomagali udje omenjene bratovščine, ki so se celo obvezali, da bodo za nabavo obleke plačevali blizu 60 goldinarjev deželne veljave letno. Oglasili pa so se še mnogi drugi dobrotniki. Za glavnega vodjo spredva je bil izbran o. Romuald, loški kapucin iz št. Andraža na Goriškem. Njegova dolžnost je bila pripraviti vse potrebno, tekst in opremo, določiti osebe za posamezne prizore ter razposlati vabila župnikom, vojakom itd. Tako so vsako leto v nedeljo sredi posta župniki okrog Loke ter po Selški dolini oznanjali s prižnice ljudem, naj se vsi oni, ki bi hoteli sodelovati pri procesiji, brž oglasijo v mestu pri kapucinih. Kdor pa le utegne, naj pride gledat na veliki petek v Loko, ko bo prikazano Kristusovo trpljenje v živih slikah. Ljudje so bili naprošeni, da se ob procesiji vedejo pobožno, prebivalci mesta pa naj počedijo ulice in trge ter razsvetlijo okna hiš, mimo katerih bo stopal sprevod.

Prvič je nastopila škofjeloška pasijonska procesija svojo pot izpred kapucinskega samostana po mestnih ulicah in trgih dne 3. marca 1721 na veliki petek ob 3. uri popoldne po končani pridigi pri Sv. Jakobu Sprevod, v katerem je sodelovalo okrog 278 ljudi, je sestavljalo 16 skupin (odrov), ki so jih ali moške nosili ali pa vozili na vozovih. Igralci so spotoma deklamirali svoje pesmice, kakor jim jih je predpisoval pasijonski tekst, na določenih mestih, kjer se je zbralo ljudstvo, pa so se posamezne skupine ustavljale in odigrale svoj prizor. Po končanem obhodu se je procesija vrnila nazaj h kapucinom, kjer so igralci odložili in shranili obleke in ostale rekvizite.

Procesija se je pomikala v sledečem vrstnem redu:

Na čelu spredva gre v rdečo kuto oblečen vodnik in drži v rokah palico z zvezdo. Za njim jezdi na belcu smrt z bobnom. Sledi ji nekdo v črni kuti, ki nese veliko črno zastavo, katere konec drži črno oblečen mali deček.

1. slika: Paradiž. V živi sliki iz paradiža, ki ga nese 20 mož, pona-zarja 7 igralcev padec prvega očeta Adama. Najprej stopajo angelj z mečem, hudič Eva, Adam, drugi in tretji angelj, ki recitirajo vsak svoje besedilo. Sledijo Adamovi otroci, ki so oblečeni v bele srajce, prevezani in nosijo v rokah palice. Otrok naj bo čim več, nekateri izmed njih recitirajo določene verze. Takoj za njimi sledi smrt. Tu so lahko vstavljeni tudi bratovščine, na primer krojaška bratovščina (ceh) z dvema angeljema: prvi nese kelih, drugi mošnjo; lončarska in zidarska bratovščina z dvema angeljema: prvi nese vrvi, drugi meč; čevljarška bratovščina s svojima dvema angeljema: prvi nese šibo, drugi steber; pekovska bratovščina z

dvema angeljema: prvi nese tuniko, drugi ključ; mesarska bratovščina z dvema angeljema: prvi nese gobo, drugi lestev in zopet krojaška bratovščina z dvema angeljema: prvi nese krono, drugi petelina. Vsak angelj recitira pri tem svoje besedilo.

2. slika: Smrt. Tretji prizor predstavlja nad Adamovim grehom triumfirajočo smrt na bledem konju s krono iz lavorjevega venca na glavi in z dolgo sulico, ki ima uvodno recitacijo k tej sliki. Zaradi značilnosti navajam njeno besedilo točno po izvirnem zapisu:

Jest sem ta grenka smert iemenuana,
od teh uissokih Nebess na ta suet poslana,
iest imam te papeshe skoffae korarie inu Cardinale,
Zessarie firshte Herzoge groffe inu mogozhne kralle,
Tudi usse kar shiu yna sueti,
imam pod moia oblast usseti,
Ah ui greshniki skuste uashe ozhi odpreti
ter premislite kar shiuy more enkrat umreti,
dokler ste ui Boshia sapoud prelomilli,
Satu ste ui pod moia oblast stopilli,
Smertno britkust morete ui nossiii,
inu skusi to oistro sulzo prebodeni bitti.

(Dalje prihodnjič.)

Prizor iz 5. dejanja »Mariše«: Rozala — štefka Oblakova, Vavra — Jelo Janežič, Mariša — Poldka štigličeva. (Foto Blaznik)

Naše delo

Kaj delajo gimnazijci?

To vprašanje slišimo letos med Ločani zelo pogosto. V lanskem razpravljalo o uspehu predstave. Šolskem letu, ko so gimnazijci s komedijo »Namišljeni bolnik« prvič samostojno nastopili, se je precej Tudi letos je »Glas Gorenjske« že omenil našo igralsko družino, češ da ne zmoremo več kot eno predstavo letno. Vsemu temu naj sledi naš odgovor.

Na gimnaziji se je lani osnovala samostojna »Dramatska družina«. Njena osnovna naloga je bila usposobiti vsaj višjegimnazijce za uspešno kulturno delo, ki ga bodo kasneje prenašali na mlajše. Zato je organizirala dva tečaja. Prvi je bil šminkerski, ki ga je vodil magister Burdych. Prikazal nam je pomen dobre maske in podal osnovne misli, kako je treba uporabljati šminko. Na tem mestu se mu še enkrat lepo zahvalujemo. Drugi tečaj je bil režiserski oziroma igralski. V tem tečaju je prof. Košca razložil važnost in naloge režiserja in igralca na predstavi in pred njo. On je tudi največ doprinesel k uspehu naše uprizoritve »Namišljenega bolnika«. Za ves njegov trud smo mu zelo hvaležni.

Morda ne bo odveč, če omenim težkoče, s katerimi se borimo. Najbolj bi potrebovali prostor za vaje ter res pravega voditelja in učitelja. Borimo se z materialnimi in finančnimi težavami. V vsemu smo odvisni od SKUD »Tone šifrer« in od »Ljudskega odra« v Ljubljani. Kar pa nam zaenkrat dela največje preglavice, je premajhno poznanje odra, ker nimamo možnosti niti enkrat pred premiero stopiti na oder. Skratka, premagovati moramo vse težave nanovo ustanovljene igral-

ske družine. Edino kar imamo, je naša trdna volja do dela in upanje v uspeh. Marsikatero težavo bomo rešeni, ko bo gimnazija dobila svojo telovadnico in obenem dvorano za kulturne prireditve. Tak je načrt, ki ga bomo izvedli s pomočjo ljudske oblasti in z voljo do dela.

Tudi letos, ko smo začeli graditi novo šolsko poslopje, ni zaspalo naše kulturno delo. V začetku leta smo si zadali nalogo, da bomo v vsakem polletju naštudirali po eno dramsko delo. Prvi del obljube bomo izpolnili v februarju z uprizoritvijo trodejanke drame M. Maeterlincka »Stilmondski župan«.

Poleg gornjega nastopimo lahko še z vrsto manjših proslav v Šoli ali v Kulturnem domu, ki seveda nikakor ne morejo imeti istega uspeha kot igra, toda truda je treba vložiti vanje prav toliko. Zato mislim, da sedaj ne bo nihče več vpraševal, če gimnazijci kaj delajo. Vsakdo bo moral priznati, da je škofja Loka dobila z višjo gimnazijo tudi vrsto mladih prosvetnih delavcev.

J. P.

Kaj pa naš pevci?

Večkrat slišimo vprašanje, kaj je s pevsko sekcijo našega SKUD »Tone šifrer«, toda do danes na žalost ne moremo drugega povedati o njej, kot to, da spi. Žalostno je, da se je prav ta veja naše kulture, ki je po osvoboditvi prva pokazala svoje sadove ter bila ena najagilnejših društvenih sekcij, pričela sušiti in dejansko že dve leti ne kaže življenja. Kdor pozna pev-

sko tradicijo našega mesta, vsekakor tega ne bo mogel razumeti, kajti vedno je bilo vsega dovolj na razpolago: pevskega materiala, pevovodij in dolgo tudi precej dobre volje članov pevske sekcije. Čeprav se vodstvo SKUD že dve leti trudi, da bi sekcijo spet spravilo k življenju, vendar do danes ni videti nobenega napredka v tej smeri. Kaj je vzrok temu mrtvilu?

Takoj po osvoboditvi je pevska sekcija nizala od leta do leta uspeh za uspehom. Zbor se je povzpел do res lepe kvalitete višine. Prav tedaj pa, ko smo vsi pričakovali še večji uspeh, — to je bilo pred nekako dvema leti na neki prireditvi pevskih zborov kranjskega okraja, — so naši pevci kljub vestnim predpripravam doživeli neuspeh in od tega dne je zbor pričel pešati, dokler ni popolnoma utihnil. Kje je torej krivda? Zdi se mi, da tako pri pevcih, kakor tudi pri tedanjem pevovodji, ki moralno ni dovolj vplival na celotni zbor in na disciplino, da je pevec prevzelo malodušje in so se tako razšli. Ponekateri pa smo spet videli (opereta »Planinska roža«), da je med nami dovolj pevskega materiala — le začetki je treba, čeprav je začetek težak. Nujno potrebujemo pričetki z akcijo, da bi zbrali v pevske vrste vsaj mladino, pa bodisi žensko ali moško. Vrnimo našemu mestu to, česar pogrešamo vsi Ločani: dobro petje, ki ga vsi tako radi poslušamo. Pred drugo svetovno vojno smo imeli v škofji Loki dva kvalitetna moška zbora ter mešani zbor, pa ni bilo nikjer krize zaradi pevskega materiala, — zdaj je pa z enim samim zborom že tak problem!

Moja želja in želja vseh članov našega društva je, da bi odboru uspelo oživeti sedaj mrtvo pevsko sekcijo, da bo ponovno ozelenela

in bo lep prirastek naši kulturi. Upajmo, da bomo s skupnimi močmi in z dobro a trdno voljo to tudi dosegli.

V. P.

Pismo iz Godešiča

Zopet je nastopila nova sezona in pred člani KUD »Brata Križnar« na Godešiču so spet nove težave in novo veselje. Vsako sezono nastopamo na naših odrskih deskah, tudi gostujemo dosti in se trudimo, da naše gledalce kar najbolj zadovoljimo.

Komaj je prenehala poletna vročina in so postali večeri daljši, že smo začeli premišljevat s katerimi deli bomo to sezono razveselili naše obiskovalce in jim nudili čim večji in boljši užitek. Težko se je odločiti med mnogimi dobrimi deli za najboljše, za najbolj ustrezno in za nas primerno delo, kajti takoj se pojavijo razne težave. Vedeti morate, da je naša vas majhna in da so člani dramske sekcije povprečni delavci, le nekaj je nameščencev in kmetov. Razumljivo je, da si delovni človek poleg svoje borbe za vsakdanji kruh le s požrtvovalnostjo odtrga dolge ure za študij posameznih iger, v katerega mora preprosti delavec amater položiti mnogo več truda, kakor pod strokovnim vodstvom vezban in uigran človek. Ker pa so naši igralci silno požrtvovalni in vztrajni, se ne ustrašijo nobenega truda in se ne bojijo žrtvovati dan na dan polovico noči za skušnje. Saj smo ob uspehu vsi tako veseli svojega napredka in zadovoljstva gledalcev!

Tako smo kot prvo delo v tej sezoni uprizorili igr »Stilmondski župan«, ki je prav dobro uspela

doma in na gostovanjih. Nismo pa še prenehali z nastopi, ko smo že pripravljali drugo delo in sicer »Kovarstvo in ljubezen«, katerega premiero smo imeli 20. decembra na domačem odru. V programu imamo še lepo domačo igro »Naša kri«, ki jo domačini posebno težko čakajo in se zanjo živo zanimajo, ter »Krog s kredom«, nad katerim je že vnaprej navdušen vsak član društva. S tem pa verjetno še ne bomo zaključili. Igrali bomo še kako dobro delo izpod domačega peresa. Seveda bo potreben zopet napor in požrtvovalnost, česar nam pa ne manjka.

Za nami pa že stojijo pionirji, ki so tudi marljivi in katerim se prav nič ne tresejo roke, kadar držijo na sceni za vrata in čakajo, kdaj se bo zastor odprl, da bodo prvič stopili na oder. Da so res

pridni in korajžni, so dokazali že večkrat s svojimi prizori. Tako so imeli na proslavi 29. novembra velik uspeh in dobili priznanje vsega občinstva.

Za zabavo in razvedrilo nam poskrbi naš domači jazz »Jaz pa Ti«, ki je zelo aktiven, saj je imel v preteklem letu 100.000.— din dohodkov. Kupili so si lepo harmoniko. Za geslo pa so si vzeli: Ne končamo preje, dokler niso vsi zadovoljni!

Na zadnjem občnem zboru smo sklenili, da bomo skupno z vaškiimi organizacijami olepšali naš dom. Razmere se stalno izboljšujejo, tako da bomo drugo sezono verjetno izven najhujše zadrege in bomo lahko poročali kaj več o našem dramskem udejstvovanju.

Tavarna furnicija

BODOVLJE

izdeluje vezane avigonske in panel
plošče, plemenite furnirje vseh vrst
in slepe furnirje

SE P R I P O R O Č A M O !

Gorenjska predilnica

ŠKOFJA LOKA

TELEFON 30

Tek. račun pri NB Škofja Loka št. 6111-T 11

Proizvaja in nudi:

Bombažno prejo

*nizkih in srednjih števil
izdelano na Warcopsih in
Pincopsih,*

vigogno prejo

in

sukano prejo

*Vsi naši izdelki so znani po
svoji dobri kvaliteti in po
konkurenčno nizkih cenah!*

Tovarna klobukov

ŠKOFJA LOKA

Izdeluje moške klobuke
in tulce za damske klo-
buke v kvaliteti, ki nima
konkurence v FLRJ.

Svoje izdelke izvažamo
v evropske in preko-
morske države.

O odličnosti izdelkov
se prepričajte še Vi!
